Διαχείριση Κρίσεων –Σχέδια Εκτάκτων Αναγκών

Νικόλαος Γ. Διαμαντής
Αντιστράτηγος ΠΣ ε. α. - Νομικός
Σύμβουλος πυρασφάλειας & Πολιτικής
Προστασίας

Τι είναι καταστροφή?

Θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι ένα ή συνδυασμός γεγονότων που διακόπτουν βίαια και απρόβλεπτα την ομαλή κοινωνική ζωή, προκαλούν μεγάλες ανθρώπινες απώλειες και ζημιές σε υλικούς ή φυσικούς πόρους, με αποτέλεσμα την διατάραξη της κοινωνικής συνοχής.

Τι είναι κρίση?

Μια μη συνήθη κατάσταση στην κανονικότητα της εγκατάστασης, απρόβλεπτη, ευμετάβλητη με ανεξέλεγκτη εξέλιξη, με χαρακτηριστικά το κλίμα εντάσεων και πιεστικών απειλών. Μια εύθραυστη κατάσταση που απαιτεί για τη διαχείριση της ισχυρά μέτρα ελέγχου και αποκατάστασης με ένα σύνολο κοινωνικών και πολιτικών ενεργειών.

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΩ;

ΟΡΙΣΜΟΙ

Κατάσταση Έκτακτης Ανάγκης

Η χρονική στιγμή εκδήλωσης μιας κρίσης, όσο και η περίοδος εξέλιξής της, κατά την οποία τίθεται σε κίνδυνο η ζωή ή η σωματική ακεραιότητα του πληθυσμού στο χώρο και οι υποδομές αυτής.

Διαχείριση Κατάστασης Έκτακτης Ανάγκης

Η οργάνωση και η διαχείριση πόρων και ευθυνών για την αντιμετώπιση, με ολοκληρωμένο και συντονισμένο τρόπο, της φερόμενης κατάστασης έκτακτης ανάγκης, ιδιαίτερα όσον αφορά την ετοιμότητα, την ανταπόκριση και την βραχεία αποκατάσταση, έναντι αυτής.

ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ

Ειδικό Σχέδιο Εκτάκτων Αναγκών (Σ.Ε.Α.)

Ορίζεται το σύνολο των προδιαγεγραμμένων και οργανωμένων διαδικασιών και δράσεων, ως ένα σύστημα *διαχείρισης* μείωσης της *τρωτότητας* του ανθρώπινου παράγοντα και του περιβάλλοντος του, για την αντιμετώπιση καταστάσεων *διακινδύνευσης* που προκαλούνται από φυσικούς ή ανθρωπογενείς *κινδύνους*, συνήθως υπό συνθήκες (χρόνο και έκταση) μη ελεγχόμενες (κατάσταση *έκτακτης ανάγκης*), προκειμένου να περιορισθούν οι καταστροφικές συνέπειες σε ανθρώπινα θύματα και υλικές ζημιές.

ΞΕΡΩ ΤΙ, ΠΩΣ, ΜΕ ΤΙ & ΠΟΤΕ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΝΩ

ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ
ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

- Η Αρχή της Ευθύνης. Αρμοδιότητες, καθήκοντα, υποχρεώσεις ευθύνες διαχειριστών και εμπλεκομένων.
- Η Αρχή του Συντονισμού. Καθορισμός ενεργειών, διαδικασιών και δράσεων για τον επιτυχή συντονισμό των εμπλεκομένων.
- Η Αρχή της ετοιμότητας. Διαδικασίες εμπλοκής, οδηγίες εφαρμογής. Επικοινωνιακή Διαχείριση.

ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ

Επικουρικά καθορίζεται το πρόγραμμα εκπαίδευσης των Ομάδων Πυροπροστασίας σύμφωνα με την εκάστοτε νομοθεσία πυροπροστασίας και καθιερώνετε Βιβλίο Αναφοράς των εκπαιδεύσεων.

ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ

ΣΚΟΠΟΣ

Το Σ.Ε.Α είναι ένα βασικό εργαλείο μέγιστης προτεραιότητας, για την εξασφάλιση της επιχειρησιακής και επιχειρηματικής συνέχειας της εγκατάστασης και εξασφαλίζει στο μέτρο του δυνατού:

- την **ασφάλεια των εργαζομένων** και **των επισκεπτών** της εγκατάστασης,
- την **ασφάλεια των υποδομών** της εγκατάστασης και της **περιοχής γενικότερα,**
- την **έγκαιρη και συντονισμένη συνεργασία** με τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες πυροπροστασίας και πολιτικής προστασίας (ΕΛ.ΑΣ, Π.Σ., ΕΚΑΒ, Τ.Ο.,Γ.Γ.Π.Π κλπ.),
- την **άμεση υποστήριξη** των ειδικών συνεργαζόμενων συνεργείων,
- την **προετοιμασία για τον χειρισμό των απαιτήσεων** για πληροφορίες από τους πελάτες, το γενικό κοινό και τα Μ.Μ.Ε.

Κινδυνικοί Παράγοντες

Οι κινδυνικοί παράγοντες που μπορούν να προκαλέσουν μια κρίση είναι:

- **Συμβάντα ασφαλείας.**
- **Συμβάντα πυρασφαλείας.**
- **Συμβάντα Πολιτικής Προστασίας** (σεισμοί, περιστατικά Χ.Β.Ρ.Π., πλημμύρες, κλπ.).

Κινδυνικοί Παράγοντες
Συνήθως καλύπτει :

Φυσικά φαινόμενα και Ανθρωπογενείς ενέργειες – ανθρωπινή αμέλεια –αστοχία υλικών και μέσων όπως είναι:

- Σεισμοί, Πυρκαγιές και Πλημμύρες.
- Βλάβες και Ανεπάρκειες κτιριακών εγκαταστάσεων.
- Βλάβες και Ανεπάρκειες συστημάτων που δημιουργούν κίνδυνο, (ηλεκτρομηχανολογικός εξοπλισμός, κλιματιστικά, ηλεκτρικές συσκευές, Η/Υ ηλεκτρονικά και ηλεκτρικά κυκλώματα).
- Διαρροή αερίων,
- Διαρροή επικινδύνων χημικών υλικών

Κινδυνικοί Παράγοντες
Συνήθως καλύπτει :

Κακόβουλές ενέργειες όπως είναι :

- Εμπρησμοί,
- Αυτοσχέδιοι Εμπρηστικοί και Εκρηκτικοί Μηχανισμοί,
- Κοινωνικές Αναταραχές, Βανδαλισμοί.
- Τρομοκρατικά κτυπήματα

Ανασύνταξη Οργανισμού

Είναι: η αποκατάσταση της ομαλότητας και της αποδοτικότητας του εργαστηρίου ή της εγκατάστασης. Δηλαδή η αποκατάσταση της ισορροπίας του λειτουργικού περιβάλλοντος. Κυρίαρχα αιτούμενα στη φάση αυτή είναι:

- η ταχύτητα αποκατάστασης (ΧΡΟΝΟΣ), και
- οι λιγότερες πιθανές απώλειες ή παρενέργειες (ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ).

Η ΤΑΧΥΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΤΕΙ:

- **Γνώση του αιτίου**
- **Επικινδυνότητα εγκατάστασης. Γνώση πιθανών κινδύνων.**
- **Τρωτότητα εγκατάστασης.**
- **Ανάλυση διακινδύνευσης πληθυσμού.**
- **Δομή περιβάλλοντος.**
- **Ανθρώπινες δραστηριότητες.**
- **Επικρατούσες συνθήκες.**

Οργάνωση ανταπόκρισης

- **Εντοπισμό περιοχών μεγαλύτερου ή πιθανού κινδύνου.**
- **Σχεδιασμό αντιμετώπισης συμβάντων (ρόλοι, σχέσεις, στόχοι).**
- **Εφαρμογή σχεδίου αντιμετώπισης (τρόποι, στάδια, μέσα, διατιθέμενοι πόροι, ενέργειες, κλπ).**
- **Διαδικασίες εκκένωσης (όταν οι συνθήκες προβλέπουν εκκένωση δρόμοι, προορισμοί, ευπαθείς ομάδες, κλπ).**

Αποτελεσματική ανταπόκριση

- Αντίληψη και ικανότητα ανάγνωσης του συμβάντος.
- Ύπαρξη και γνώση του επιχειρησιακού σχεδίου ανταπόκρισης.
- Εμπειρία διαχείρισης συμβάντων κυρίως μέσα από την εκπαίδευση και τις ασκήσεις.
- Διατιθέμενοι πόροι διαχείρισης συμβάντων. Προσωπικό, εξοπλισμός, μέσα και επικοινωνίες.
- Νομική ευθύνη και δικαιοδοσία για την αντιμετώπιση και διαχείριση του συμβάντος (ειδοποίηση, πρώτες ενέργειες, υποβοήθηση αρμοδίων, κλπ).

Διατιθέμενοι πόροι διαχείρισης συμβάντων. Προσωπικό, εξοπλισμός, μέσα και επικοινωνίες.

- Ομάδες πυροπροστασίας της εγκατάστασης, ομάδες παροχής πρώτων βοηθειών, υπεύθυνοι εκκένωσης, τεχνικοί και φύλακες.
- Μέτρα μέσα και συστήματα ενεργητικής και παθητικής πυροπροστασίας.
- Εξοπλισμός ομάδων πυροπροστασίας, βοηθητικός πυροσβεστικός εξοπλισμός και Μέσα Ατομικής Προστασίας . (π. δ. 14/14)
- Ανιχνευτές αερίων και χημικών υλικών κατάλληλα βαθμονομημένοι για ανίχνευση των πιθανών διαρροών χημικών και αερίων.
- Διηθητικές προσωπίδες και ατομικές αναπνευστικές συσκευές διαφυγής.
- Ανάρτηση οδηγιών πρόληψης και αντιμετώπισης επικίνδυνων διαρροών.
- Ανάρτηση οδηγιών εκκένωσης, διάσωσης και διαφυγής.
- Εφαρμογή των προβλεπόμενων μέτρων, μέσων και συστημάτων υγιεινής και ασφάλειας, πυρασφάλειας και πυροπροστασίας της εγκατάστασης

Για ένα καλό σχέδιο αντιμετώπισης έκτατης ανάγκης, ενδεικτικά το σχέδιο πρέπει να περιλαμβάνει.

- Ρεαλιστική απεικόνιση της υφιστάμενης κατάστασης.
- Εντοπισμό κινδύνων ή αιτιών που μπορούν να προκαλέσουν την καταστροφή.
- Γεωγραφία του χώρου και της επιχείρησης, καταγραφή επικινδυνότητας εκ του λόγου τούτου.
- Διατιθέμενο προσωπικό και μέσα για την αντιμετώπιση της έκτακτης ανάγκης.
- Σχέδιο δράσης και άμεση ανταπόκριση μέχρι την άφιξη των αρμόδιων φορέων.
- Σχέδιο προστασίας προσωπικού και ανθρώπινων ζωών (άμεση εκκένωση και διαφυγή).
- Ορισμός υπευθύνων και καθορισμός δράσεων και καθηκόντων.
- Επικαιροποίηση των σχεδίων με νέα δεδομένα.
- Συνεχής εκπαίδευση στην εφαρμογή του σχεδίου.

ΜΕΤΡΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Φάσεις Σ.Ε.Α.

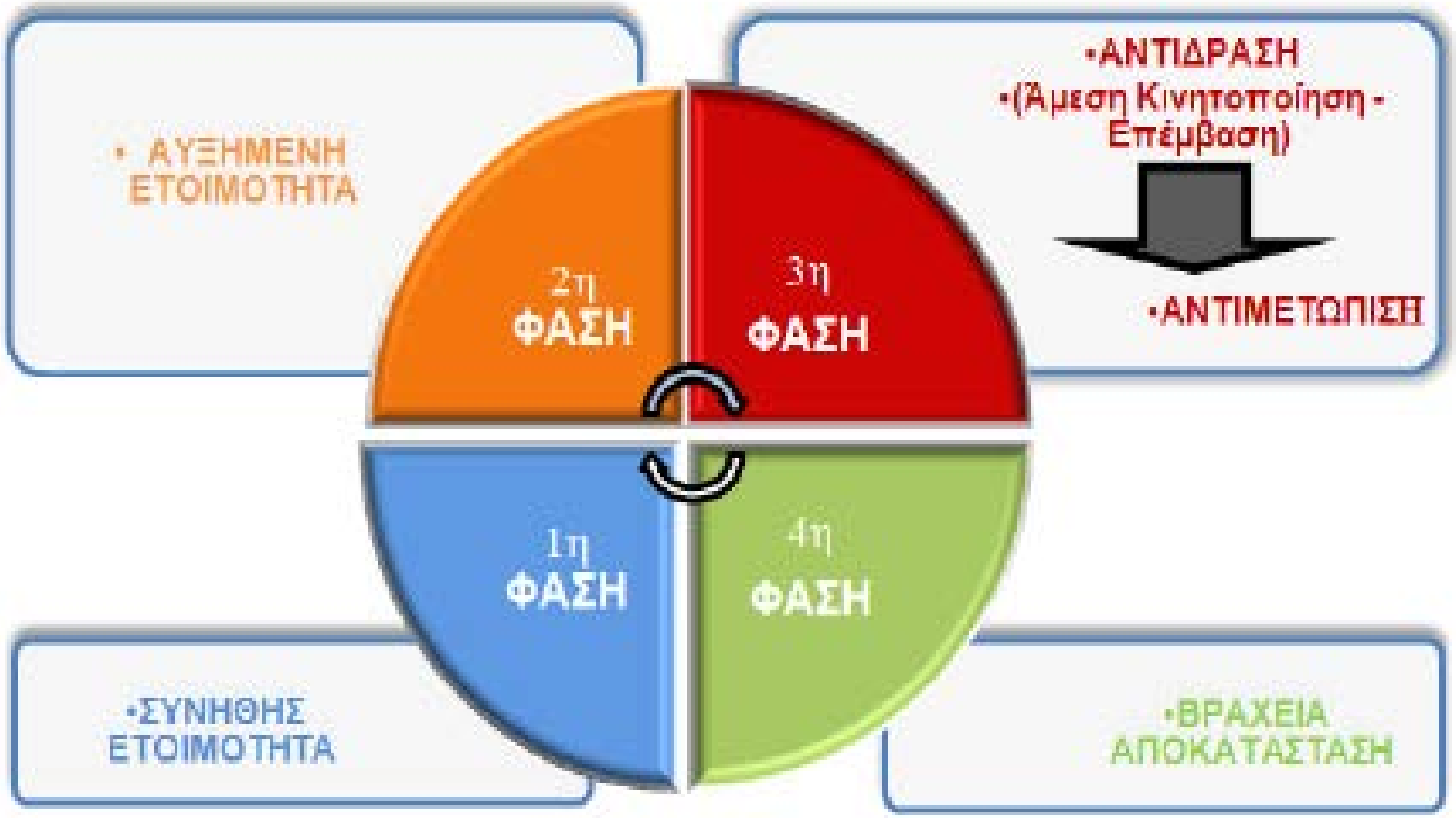

Φάση 1

ΣΥΝΗΘΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑ

- Ενέργειες Πρόληψης
- Σύνταξη ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ (Σ.Ε.Α)
- Καθορισμός Υπευθύνων - Ομάδων Διαχείρισης Κινδύνων
- Εκπαίδευση Διενέργεια Ασκήσεων
- Έλεγχος Σχεδιασμού Επικαιροποίηση Αναθεώρηση Σ.Ε.Α.

Φάση 2

ΑΥΞΗΜΕΝΗ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑ
Αξιολόγηση Υφισταμένου Κινδύνου
Επανέλεγχος ενεργειών 1ης ΦΑΣΗΣ
Ενεργοποίηση του Συστήματος Διαχείρισης Κινδύνου
Ενημέρωση του προσωπικού
Εντολή του Υπευθύνου Ασφαλείας για μετάβαση στην 3η ΦΑΣΗ

«Διάγραμμα Ροής Κλιμάκωσης Ενεργειών»

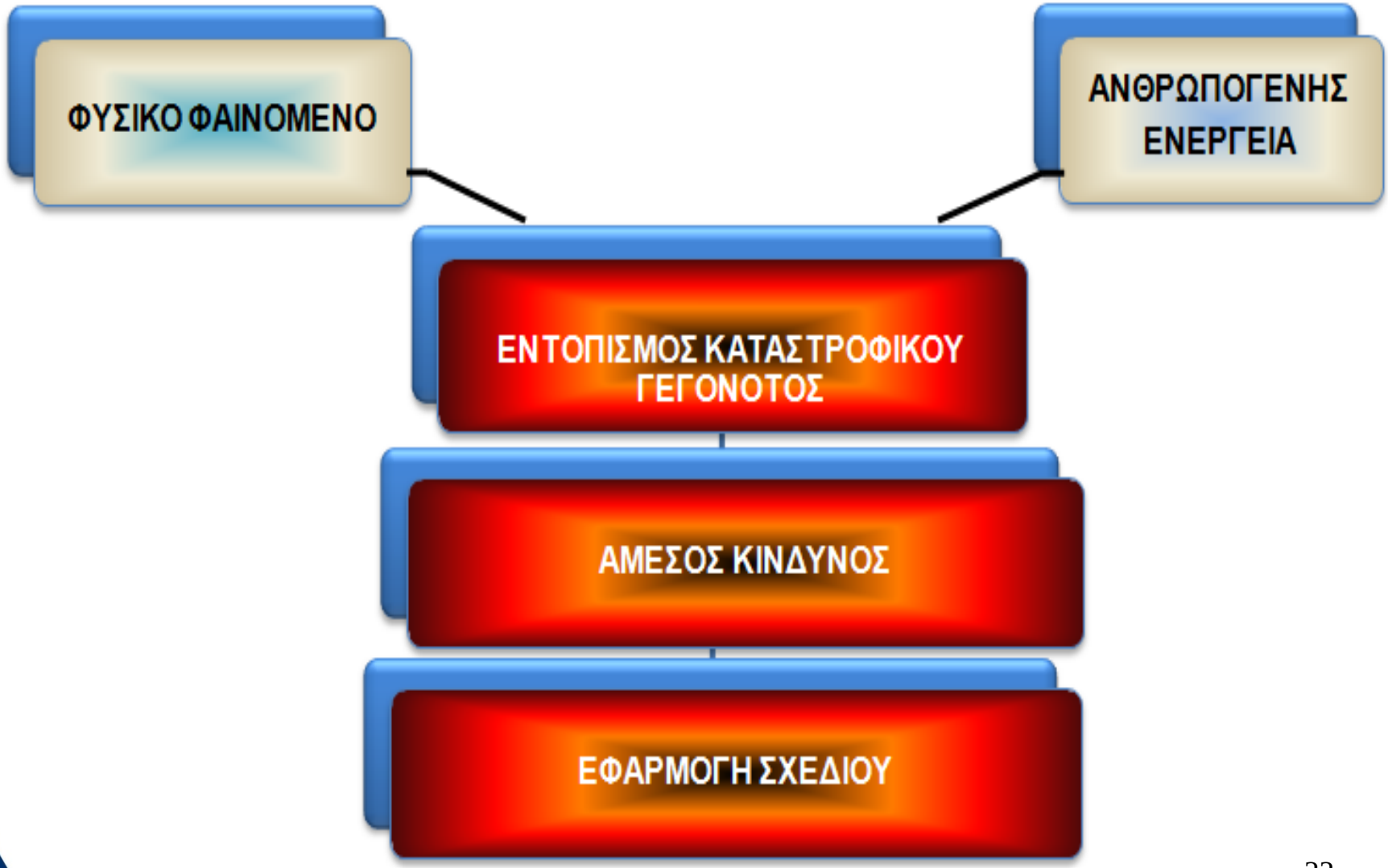

Φάση 3

ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ - ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ

- Αμεσότητα Ενεργειών Υπευθύνων Διαχείρισης
- Εφαρμογή του Σ.Ε.Α.
- Κινητοποίηση Υπηρεσιών Πολιτικής Προστασίας
- Πιθανή Εκκένωση
- Συνεχή Αξιολόγηση της Πληροφόρησης και του Κινδύνου

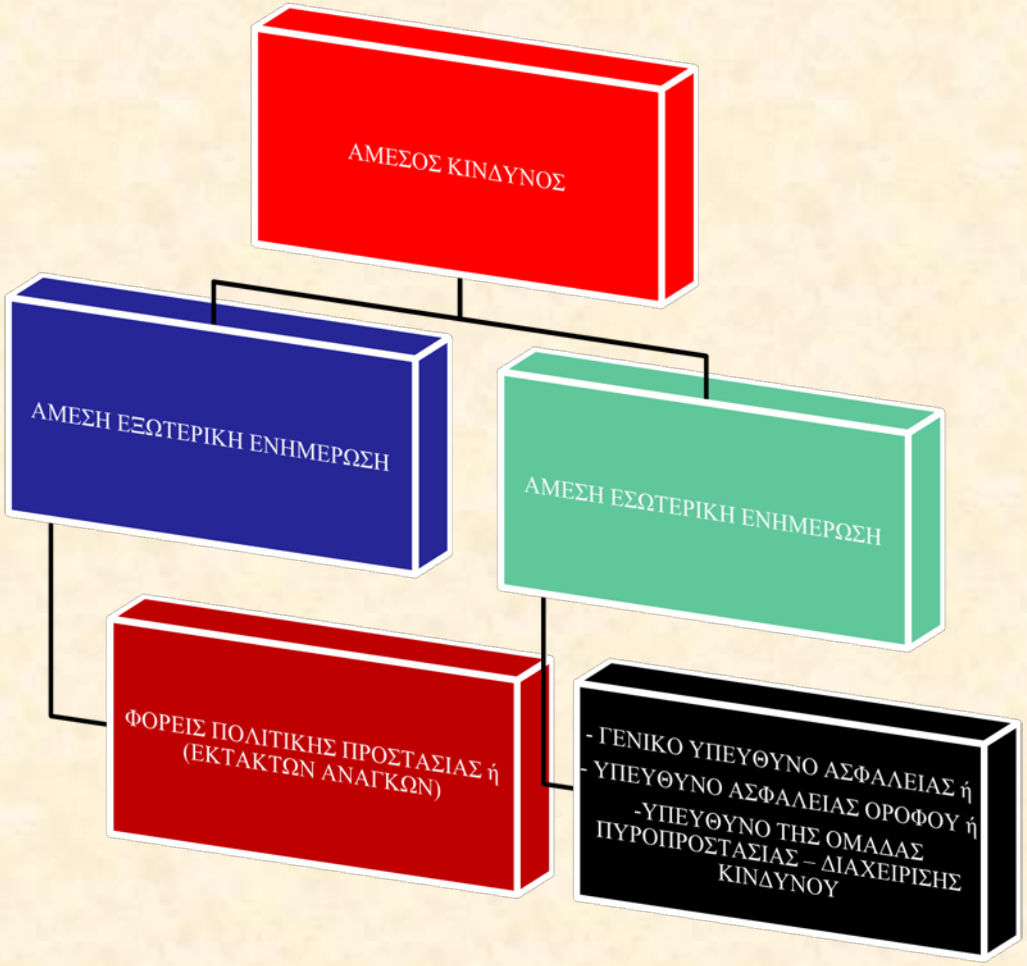
ΑΜΕΣΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ
ΑΜΕΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ
ΑΜΕΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ
ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ή (ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ)
- ΓΕΝΙΚΟ ΥΠΕΥΘΥΝΟ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ή
- ΥΠΕΥΘΥΝΟ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΟΡΟΦΟΥ ή
-ΥΠΕΥΘΥΝΟ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ – ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Φάση 4

ΒΡΑΧΕΙΑ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

- Εκτίμηση Τραυματιών ή Απωλειών
- Εκτίμηση Υλικών Ζημιών
- Ενημέρωση της Διοίκησης
- Δράσεις για την Βραχεία αποκατάσταση των ζημιών
- Κλήση κλιμακίου τεχνικών & συνεργείων

Νομοθετικό και Κανονιστικό πλαίσιο

Υποχρεωτικότητα Εφαρμογής

Η υποχρεωτικότητα σύνταξης και εφαρμογής σχεδίων έκτακτης ανάγκης πηγάζει και απορρέει από τον συνδυασμό των διατάξεων των **άρθρων, 30** «Σχέδιο διαφυγής και διάσωσης − Οδός διάσωσης και έξοδοι κινδύνου», **32** «Ανεμπόδιστη κυκλοφορία στους χώρους εργασίας», **42** «Γενικές υποχρεώσεις εργοδοτών» και **45** «Πρώτες βοήθειες, πυρασφάλεια, εκκένωση των χώρων από τους εργαζομένους, σοβαρός και άμεσος κίνδυνος» **του Νόμου 3850/2010 «Κύρωση του Κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων»** (ΦΕΚ 84/Α/2-6-2010) που κωδικοποιήθηκαν και κυρώθηκαν οι διατάξεις για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων στη χώρα μας **και της Πυροσβεστικής Διάταξης 14/2014: «Οργάνωση, εκπαίδευση και ενημέρωση προσωπικού των επιχειρήσεων − εγκαταστάσεων σε θέματα πυροπροστασίας»** (ΦΕΚ 2434/Β/12-9-2014)

Εφαρμοζόμενο Νομοθετικό και Κανονιστικό πλαίσιο

- Το Σχέδιο καταρτίζεται σύμφωνα με τις συντονιστικές οδηγίες και τις οδηγίες σχεδίασης που ορίζει το ισχύον (εθνικό) νομοθετικό πλαίσιο.
- Είναι εναρμονισμένο και τυποποιημένο με το Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας (Γ.Σ.Π.Π) και συγκεκριμένα με τα θεμελιώδη χαρακτηριστικά του που περιγράφονται στο **«Εγχειρίδιο σύνταξης και εναρμόνισης ειδικών σχεδίων ανά καταστροφή σε επίπεδο υπουργείου ή άλλου κεντρικού φορέα» της Γ.Γ.Π.Π. (2007),** σε συνδυασμό με το **«Εγχειρίδιο σύνταξης και εναρμόνισης σχεδίων έκτακτης ανάγκης ανά καταστροφή της Περιφέρειας και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και εν συνόλο σε εφαρμογή της Υ.Α 1299/2003, «Ξενοκράτης».**
- Στο εγχειρίδιο ενσωματώνονται, κατά περίπτωση, ως επιπλέον στοιχεία, διεθνή πρότυπα ασφάλειας και πρακτικές για χώρους συνάθροισης κοινού, τραπεζικών καταστημάτων και γραφείων, βιομηχανικών εγκαταστάσεων και αποθηκών, εκπαιδευτηρίων ,νοσηλευτικών ιδρυμάτων κλπ. **ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 7010/2011**: «Γραφικά σύμβολα – Χρώματα και ενδείξεις ασφαλείας – Καταχωρημένες ενδείξεις ασφαλείας», **ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 23601/2009**: «Safety Identification – Escape and evacuation plan signs».
- Το σχέδιο πρέπει να ελέγχεται κανονιστικά, να προσαρμόζεται και να αναθεωρείται διαρκώς, ανάλογα με τις εκάστοτε νομοθετικές και θεσμικές ρυθμίσεις που το τροποποιούν και την εκάστοτε οργανωτική δομή της Εγκατάστασης που καλύπτει.

ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ
ΣΚΟΠΟΣ

Το Σ.Ε.Α είναι ένα βασικό εργαλείο μέγιστης προτεραιότητας, για την εξασφάλιση της επιχειρησιακής και επιχειρηματικής συνέχειας της εγκατάστασης και εξασφαλίζει στο μέτρο του δυνατού:

- την **ασφάλεια των εργαζομένων, των σπουδαστών** και **των επισκεπτών** της εγκατάστασης,
- την **ασφάλεια των υποδομών** της εγκατάστασης και της **περιοχής γενικότερα,**
- την **έγκαιρη και συντονισμένη συνεργασία** με τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες πυροπροστασίας και πολιτικής προστασίας (ΕΛ.ΑΣ, Π.Σ., ΕΚΑΒ, Τ.Ο.,Γ.Γ.Π.Π κλπ.),
- την **άμεση υποστήριξη** των ειδικών συνεργαζόμενων συνεργείων,
- την **προετοιμασία για τον χειρισμό των απαιτήσεων** για πληροφορίες από τους πελάτες, το γενικό κοινό και τα Μ.Μ.Ε.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΝΑ ΜΗΝ ΞΕΧΝΑΜΕ

- **οι κρίσιμες καταστάσεις μπορεί να προκύψουν από <u>απλά λάθη και αμέλειες</u> και**
- **όχι μόνο από μεγάλες απρόβλεπτες καταστάσεις ή φυσικές καταστροφές.**

Ερωτήσεις

Η ασφάλεια
από μόνη της
δεν είναι τίποτα.

Χωρίς αυτή όμως
δεν γίνεται τίποτα.

Ευχαριστούμε πολύ!!!